

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧІЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

ТРАВЕНЬ

Число 5 (125)

КИЇВ 2012

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Біль і сяйво ПЕРЕМОГИ

У нашому краї травень ось уже скільки десятиліть осяяний болючим святом Перемоги. Наші старші побратими із ветеранського об'єднання сприймають його через призму бойових власних походів, через біль втрат і радість здобутої у неймовірно тяжких боях свободи. Нам же, народженим у мирний час, залишається тільки низько поклонитися дідам та батькам за те, що вони дарували нам щастя жити у вільній Україні. І це незважаючи на те, що і нам, учасникам різних міжнародних бойовицьк, довелося понюхати пороху і зазнати непоправних втрат.

Нинішній рік теж обіцяє бути напруженим. Поза всяким сумнівом, спробуємо знову, як і в минулому році, вирушити автопробігом на рідну Чернігівщину для догляду за могилами воїнів Великої Вітчизняної. Адже хто, як не ми, повинні зберегти пам'ять про ратний подвиг нашого народу, аби вона не розчинилася у потоках політичної тріскотні та тотального забуття. Зрештою, не буде зайвим і провести низку зустрічей зі студентською та шкільною молоддю, для якої наші рани уже не такі болючі. Вся ця патріотична робота вимагає державної підтримки й піклування, бо заради нашої держави й поклали свої молоді голови мільйони попередників. Ми будемо гідні своєї України тільки в тому випадку, коли її історичне минуле постійно стукатиме в наші серця.

Тож вітаємо всіх земляків, особливо ветеранів війни, із весняною Перемогою. Кажу це з вірою в те, що наше ветеранське об'єднання збереже і в цьому році високу планку своєї патріотичної діяльності.

Сергій КУДІН,
керівник ветеранського
об'єднання земляцтва

9 травня

Із
земляцьких
орбіт

ПОВЕРНЕННЯ

На схилі березня відбулася чергова поїздка керівників земляцьких організацій більше двадцяти областей України на Чернігівщину.

В ДАВНИНУ

Самі об'єкти огляду визначили тему поїздки: ознайомлення з духовними святинами стародавнього Чернігова.

Як і в попередніх поїздках по древній сіверській землі, вишукана гостинність господарів вражала: вже на кордоні Чернігівської і Київської областей делегацію зустріли хлібом-сіллю ошатні жіночки у національному вбранні.

Голова Козелецької райдержадміністрації Леонід Мисливець, який щирою промовою запросив гостей до області та, супроводжуючи наш автобус по території району аж до знаку "Чернігівський район", побажав неповторних вражень та щасливої дороги.

А тим часом генеральний директор Національного архітектурно-історичного заповідника "Чернігів стародавній" Андрій Курданов розповідав подорожнім про історію кожного населеного пункту, через який проїздив автобус, від сивої давнини до сьогодення, про людей, народжених на цій землі, які творили історію не лише України, але й могутньої Русі. Здавалось, Андрій Леонідович не просто досконало знає історію рідного краю, а душою і серцем проживає події від древнього "Слова о полку Ігоревім" до сьогодення. Це й не дивно, адже А.Курданов – член Національної спілки краєзнавців України та очільник осередку краєзнавців Чернігівського району, автор книг "Голос пам'яті: історія села Пакуль та його околиць", 1998 р., "Пакуль на зламі століть", 1996 р. Автор ідеї літопису територіальних громад Чернігівщини, співавтор дослідження з історії сіл Чернігівського району. ➡ 3

Сліпий випадок змінює все.

ВЕРГІЛІЙ

У ТРАВНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ.

РЕЙСЬКИЙ Владислав Степанович – 80-ліття. Народився 11 травня 1932 року в селі Мрин Носівського району. Упродовж 40 років працював у редакціях інформаційних програм Держтелерадіокомітету України. Під час роботи кінооператором на студії "Укртелефільм" зняв багато сюжетів для програм ЦТ "Время", "Сельський час". Нині – на пенсії.

Член Національної спілки журналістів України та Спілки кінематографістів України. Ліквідатор аварії на ЧАЕС I категорії. Учасник Великої Вітчизняної війни.

ПЕТРЕНКО Надія Йосипівна – 75-ліття. Народилася 3 травня 1937 року в місті Корюківка. Працювала кореспондентом різних районних газет Чернігівщини та Київщини та в газеті "Літературна Україна". Була редактором видавництва "Радянський письменник". З 1992 р. – на пенсії, але продовжує творчу діяльність як письменниця. Видані збірки оповідань, ряд книг з історичної тематики, зокрема, про рідну партизанську Корюківщину. Член Національної спілки письменників України.

КОРНІЄНКО Микола Іванович – 75-ліття. Народився 10 травня 1937 року в місті Мена. Працював референтом Управління справами Ради Міністрів УРСР, заступником завідувача кафедри партійного будівництва і права, деканом заочного відділення Вищої партійної школи при ЦК Компартії України. З 1990 р. – заступник керівника групи наукових консультантів, перший заступник завідувача науково-експертного відділу апарату Верховної Ради України. У 1997 р. призначений на посаду судді Конституційного Суду України, де працював до виходу на пенсію у 2002 році. Брав участь у розробці проекту Конституції України 1996 р., Законів про вибори народних депутатів України, про місцеве самоврядування в Україні. Нині працює професором кафедри правознавства Київського університету ринкових відносин.

Кандидат юридичних наук. Заслужений юрист України. Член Української муніципальної академії. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня, Почесною грамотою Верховної Ради України, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

МОСОЛ Олександр Михайлович – 75-ліття. Народився 16 травня 1937 року в селі Олександрівка Корюківського району. Служив в військових частинах та райвійськоматах. Нині – на пенсії.

ЧОРНИЙ Борис Васильович – 75-ліття. Народився 16 травня 1937 року в Чернігові. З 1993 р. обіймав посаду начальника адміністративно-господарчого відділу Держкомсекретів України. Співробітник військово-медичного управління Служби Безпеки України.

СМОРШОК Василь Антонович – 65-річчя. Народився 1 травня 1947 року в смт. Козелець. Вчитель фізики Київської середньої школи № 23.

ФЕСЮРА Анатолій Федорович – 65-річчя. Народився 3 травня 1947 року в смт. Холми Корюківського району. Працював керуючим Подільської філії м. Києва комерційного банку "Столиця". Нині – на пенсії.

СКОТАР Микола Якович – 65-річчя. Народився 4 травня 1947 року в селі Червоні Партизани Носівського району. Очолював юридичний відділ Держсільгосптехніки та Держагропрому, обіймав посади начальника юридичного управління Агропромбанку "Україна", першого заступника голови правління Української державної інноваційної компанії, заступника голови правління АКБ "Легбанк". Нині – голова правління АКБ "Легбанк".

КОВАЛЕНКО Олександр Юрійович – 65-річчя. Народився 16 травня 1947 року в селі Богданівка Прилуцького району. Приватний підприємець. Майстер "Золоті руки".

ЧЕРНЕНКО Ірина Іванівна – 65-річчя. Народилася 18 травня 1947 року в смт Седнів Чернігівського району. Покоївка готелю "Братислава". Пенсіонерка.

ШЕВЧЕНКО Станіслав Олексійович – 65-річчя. Народився 23 травня 1947 року в селі Грабів Малодівицького (тепер Ічнянського) району. Працював редактором Київської кіностудії науково-популярних фільмів, відповідальним секретарем по роботі з молодими авторами Київської організації Спілки письменників України. З 1994 р. донині – автор та ведучий передач Національної радіокомпанії України.

Лауреат літературно-мистецької премії імені Івана Нечуя-Левицького, літературних премій імені М. Рильського, В. Чумача, І. Кошелівця, польських премій Ф. Карпінського, Інституту Адама Міцкевича, В. Гулевича.

Заслужений діяч мистецтв України. Заслужений діяч польської культури.

Член Національних спілок письменників, журналістів і кінематографістів України.

Автор поетичних збірок: "Середина ріки", "Віра і сумнів", "Октави кохання", "Дума кипариса", "Співчуття", "Близьке й недосяжне", "Закон збереження любові", "Квіти небесні земної любові", книжки для дітей "Буду козаком"; у перекладі польською мовою побачили світ його вибрана лірика "Літній дощ" і "Сон про перше кохання", у перекладі російською – книжка віршів "Кримська троянда вітрів". Як перекладач і упорядник польської поезії має більше десяти книжок.

ЛЯХ Ніна Федорівна – 65-річчя. Народилася 24 травня 1947 року в місті Гомель (жила в Корюківському районі). З 1976 р. працювала на різних посадах Центрального комітету профспілки працівників освіти і науки України.

САРАНА Валерій Юрійович – 65-річчя. Народився 29 травня 1947 року в Чернігові. Працював генеральним директором Національного архітектурно-історичного заповідника "Чернігів стародавній", заступником начальника обласного управління культури і туризму Чернігівської державної адміністрації, директором філії Національного меморіального комплексу "Пам'яті героїв Крут" Національного військово-історичного музею України. Нині – на пенсії.

Нагороджений Почесною Грамотою Верховної Ради України, орденом "За мужність".

ГРИЩЕНКО Володимир Федорович – 60-річчя. Народився 7 травня 1952 року в місті Таллінн (проживав у Корюківському районі). Заступник начальника відділу охорони ОО "Фортеця".

СМІЯН Василь Юрійович – 60-річчя. Народився 12 травня 1952 року в місті Київ, родовід з села Грем'яч Новгород-Сіверського району. Працював перекладачем, редактором, викладачем англійської мови, редактором у видавничому центрі товариства "Знання". Нині – охоронець промислового об'єкту.

БОНДАРЕНКО Микола Дмитрович – 60-річчя. Народився 13 травня 1952 року в селі Адамівка Носівського району. Головний спеціаліст-хірург Головного управління охорони здоров'я Київської облдержадміністрації.

МИХАЙЛИШИН В'ячеслав В'ячеславович – 60-річчя. Народився 21 травня 1952 року. Журналіст.

БРЮХАНОВА Ніна Андріївна – 60-річчя. Народилася 27 травня 1952 року в селі Хотівля Городнянського району. Працювала начальником сектора управління кадрів філії ДП "Антонов". Нині – начальник відділу особистих справ в управлінні кадрів серійного заводу.

КАГАЛ Тарас Олексійович – 60-річчя. Народився 27 травня 1952 року в селі Дейманівка Срібнянського району. Трудове життя присвятив викладацькій і науковій роботі. Працював у Київському національному економічному університеті на посаді доцента кафедри правового регулювання економіки. Нині займається викладацькою діяльністю в США.

Кандидат юридичних наук, доцент.

БРЕУС Любов Семенівна – 55-річчя. Народилася 4 травня 1957 року в селі Перелюб Корюківського району. Працює майстром телезв'язку ВАТ "Укртелеком". Профгрупорг АТС 411-414.

ПАРАСЮК Тетяна Петрівна – 55-річчя. Народилася 14 травня 1957 року в селі Богданівка Ніжинського району. Головний бухгалтер ТОВ "Авісат".

ТРЕТЯК Любов Миколаївна – 55-річчя. Народилася 18 травня 1957 року в місті Семенівка. Головний бухгалтер представництва "АЛУМА".

ТРОСКОВЕЦЬ Ольга Павлівна – 55-річчя. Народилася 24 травня 1957 року в селі Перелюб Корюківського району. Працює продавцем агрокомбінату "Пуща-Водиця".

ЮЩЕНКО Наталія Іванівна – 55-річчя. Народилася 24 травня 1957 року в селі Браниця Бобровицького району. Займалася викладацькою роботою. Працювала в Міністерстві з питань надзвичайних ситуацій, де займалася питаннями збереження історико-культурної спадщини потерпілих внаслідок аварії на ЧАЕС районів Полісся та була начальником підвідділу Держдепартаменту страхового фонду документації МНС України. Нині – головний спеціаліст відділу науково-технічного розвитку управління освіти і науки.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім нев'янучого здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

ПОВЕРНЕННЯ В ДАВНИНУ

←1

Біля Іванівської сільської ради, яка розташувалась обіч шосе, земляцьку делегацію привітали піснею молодички з місцевого народного хору, а секретар сільської ради похвалилась нещодавно спорудженою алеєю видатних земляків-односельців, які примножували славу рідної землі у різні історичні часи. Поклавши квіти до обеліска загиблим у роки Великої Вітчизняної війни та пригостившись духмяним чаєм, керівники земляцьких організацій вирушили далі – за маршрутом, який обіцяв бути дуже насиченим і цікавим.

Перша зупинка у Чернігові – на території стародавнього Дитинця, огляд алеї гармат, покладання квітів до пам'ятника Великому Кобзарю, відвідання діючого Спасо-Преображенського собору, спорудженого ще у першій половині XI століття – одного з найдавніших храмів Русі, сучасника Софії Київської, усипальниці Чернігівських князів та духовенства.

А далі – ознайомлення з виставкою іконопису в Чернігівському Колегіумі (поч. XVIII ст.) – першому вищому навчальному закладі на Лівобережній Україні. На виставці представлені ікони з іконостасу собору Різдва Богородиці (XVIII ст., м. Козелець) та з Успенського собору (XVII–XVIII ст., м. Новгород-Сіверський).

Далі були відвідини Борисоглібського собору (поч. XII ст.) – родової усипальни династії Святославичів-Давидовичів. В XVII–XVIII ст. у ньому були поховані видатні православні ієрархи: Лазар Баранович, святий Феодосій Углицький, Амвросій Дубневич, Феофіл Ігнатович. Нині собор є музеєм заповідника, перлина ек-

позиції – іконостасна срібна царська брама поч. XVIII ст.

У Борисоглібському соборі на гостей чекав ще один сюрприз – зустріч з головою Чернігівської обласної державної адміністрації В.Хоменком та головою обласної ради А.Мельником. В ході дружньої бесіди відбулась подія, яка переходить до ряду традиційних – передача булави наступному координатору в Асоціації земляцьких організацій, голові МГО "Земляцтво Херсонщини" М.Рожку. А супроводом цих подій був могутній спів академічного камерного хору ім. Д. Борт-

нянського. Музичні твори "Придите, возрадуемся Господи ви...", "Многая літа", "Боже великий, єдиний", "Слава во вишних, Господи" підсилили непересічну подію у земляцькому русі, надихнули присутніх на єднання в ім'я рідної неньки – України.

І знову відвідання Свято-Успенського Єлецького монастиря, де в Успенському соборі збереглася фреска XII ст. із зображенням Божої Матері (Оранти); також тут знаходяться списки чудотворних ікон: Троїцько-Іллінської ікони Божої Матері та Єлецької ікони Божої матері.

Було відвідання Троїцько-Іллінського монастиря XVII–XVIII ст., де знаходяться мощі чернігівського святого Феодосія Углицького, преподобного Лаврентія Чернігівського та святого Філарета (Гумілевського). Хто бажав, міг здійснити підйом на 60-метрову дзвіницю монастиря, де з висоти пташиного польоту можна помилуватися панорамою Чернігова.

Була оглядова екскурсія по території Болдиних гір з курганным некрополем IX–X ст.

Обід, до якого гостинно запросила настоятелька монастиря матушка Нектарія (Трейтяк), повернув кожного у спогади про далеке дитинство і матусин пісний борщ...

Відвідали таємничі Антонієві печери (рік заснування – 1069-й) – старовинний підземний комплекс Іллінського монастиря, заснованого преподобним Антонієм Печерським, видатним церковним діячем Київської Русі, засновником Києво-Печерського монастиря.

Враження – неперевершені! Всюди гостей зустрічали перші особи закладів, показували найдостойніше, розповідали про найсокровенніше, гостинно запрошували доторкнутись до найсвятішого...

У досвідченого екскурсовода Алли Гаркуші, завідувачки науково-просвітницького відділу Національного архітектурно-історичного заповідника "Чернігів стародавній" відповідь знаходилась на будь-які запитання, навіть ті, що торкались найдавнішої давнини, розкривались достеменно відомі факти, висвітлювались події, які зберігаються на скрижалях історії і мало відомі пересічному українцю. Професійно, толерантно, неупереджено керівників земляцьких організацій занурили у сиву давнину історії.

Гостинна вечерея за щедро накрытим столом від Чернігівського районного відділення "Чернігівського земляцтва", очолюваного М.Компанцем, завершувала подорож по древньому і сучасному Чернігову.

Крім незабутніх вражень, наші гості, керівники земляцьких організацій, які представляють майже всю Україну, везли додому важкі клунки з книгами про духовні святині, які залишили історії наші предки, про нові туристичні маршрути, які відкривають для відвідувачів сучасні сіверяни, безмежно закохані у свій край, а ще – присмак запашного короваю, яким нас пригостили козельчани на початку шляху.

Тетяна ЛІТОШКО

Великий весняний збір ріпкинців

Наприкінці першого місяця весни, що своїми погодними умовами аж ніяк не скидався на звичні свята прильоту птахів, спів веснянок та смакування березового соку, близько трьох десятків колишніх ріпкинців, а нині статечних киян і киянок, зібралися в одному з численних конференц-залів модернового помешкання Міжнародного виставкового центру. Зібралися аби поговорити про те, що було, дослухатися до того, що відбувається нині, і, звісно, намітити плани на майбутнє.

Серед присутніх селищний голова Ріпок Сергій Гарус, заступник Голови земляцтва Володимир Пушкар'єв і, звісно, незмінний очільник Ріпкинського відділення Володимир Коваленко. На зборах були розглянуті актуальні питання підготовки районних установ і підприємств до весняного сезону. А сезон цей, за словами селищного голови, обіцяє бути нелегким. Суха осінь, суворя зима і вітряний початок весни зробили свою кепську справу. Тож чимало полів доведеться пересівати соняшником та кукурудзою.

Великі проблеми у районі із заборгованістю заробітної плати, особливо це відчувається у бюджетних організаціях. Правда, почастишали наїзди у район народних депутатів (не за горами ж бо вибори). Депутати обіцяють допомогу, але люди вже звикли, що більшість з того пусті обіцянки-цяцянки.

Володимир Коваленко доповів присутнім про хід минулих загальних зборів земляцтва, на яких рідний район представляли 60 ріпкинців і які пройшли на високому організаційному рівні. Усім присутнім на тих зборах сподобалися стенди, на яких демонструвалися досягнення усіх районів і де, зокрема, красувався макет Любецького княжого замку, який планують відродити. Володимир Коваленко, зокрема, подякував Олександрові Брагинцю за передачу районній бібліотеці понад 300 примірників художньої та науково-методичної літератури.

Проведено уточнення списків та адрес членів осередку, зібрано членські внески в сумі 850 грн. В приміщення офісу земляцтва передано дитячі роботи вихованців Ріпкинського районного центру дитячої та юнацької творчості. Це картини, зроблені з природних матеріалів Танею Носенко, Даринкою Тимошенко та Анастасією Шляховою.

До слова, на ім'я Голови товариства Віктора Ткаченка від дирекції центру дитячої творчості надійшла подяка за велику допомогу, яку товариство надало цьому закладу.

Нині проводяться благодійні заходи по упорядженню могил і пам'ятників воїнам-визволителям на території району під гаслом: "Ніхто не забутий, ніщо не забуте".

Член земляцтва кандидат історичних наук Ігор Кондратьєв звернувся з проханням до зборів, аби допомогли йому видати книжку з історії Ріпок, в якій, зокрема, буде уточнено дату заснування Ріпок та дописані окремі розділи: "Любецька волость", "Староство" та "Сотня". Члени відділення погодилися в силу своїх фінансових можливостей посприяти землякові у виході такої необхідної та корисної книжки.

На зборах було відзначено окремих членів відділення за їхню активну позицію в житті земляцтва та посильну допомогу району. Почесною грамотою Чернігівської облради нагороджено Сергія Гаруса, а нагрудним знаком преподобного Антонія Печерського Миколу Авраменка. Також були розглянуті інші поточні питання.

Іван ШАПОВАЛ

Екскурсія до НСК "Олімпійський"

Один із напрямків діяльності Прилуцького осередку – це робота з дітьми, які мешкають на малій батьківщині.

Цього разу було вирішено організувати екскурсію до НСК "Олімпійський", на якому проходять фінальні матчі "Євро-2012". Кращі спортсмени, відмінники в навчанні зі Срібнянського і Талалаївського районів приїхали до столиці України.

Більшість дітей – вперше в Києві. Для них це справжнє свято. У цьому переконуєшся, коли читаєш враження від поїздки учня 8-Б класу Талалаївської ЗОШ І-ІІІ ступенів Артура Сердюка:

"Надзвичайно цікаво ознайомитися з "Олімпійським", відчутти його атмосферу, пройти коридорами і навіть заглянути в роздягальню футболістів. Не передати відчуття, коли стоїш перед формою улюблених гравців національної збірної, і хочеш доторкнутися до неї".

Ми вдячні Прилуцькому осередку за спонсорство та організацію екскурсії. Додому привезли незабутні враження та безліч фотознімків. Я впевнений, що кожен з моїх друзів з теплою буде згадувати цю поїздку кожного разу, бачачи НСК "Олімпійський" по телебаченню. Велике, щире спасибі...

Олександр ГОРБАНЬ

Насичена розмова

Відбулися збори Новгород-Сіверського осередку земляцтва. На ньому були присутні члени відділення, заступник голови земляцтва Тетяна Літошко, гості із Новгород-Сіверська заступник голови адміністрації міста Павло Плотніков, депутат міської ради Олена Бурика, генеральний директор Донецького хімічного заводу Копейко та гість із Росії письменник, автор багатьох книг та статей про сіверську землю Юрій Збітнев, місцеве державне телебачення Новгород-Сіверська.

З доповіддю про виконану роботу виступив голова Новгород-Сіверського відділення Микола Засульський, який розповів про культурні зв'язки між Новгород-Сіверськом та Чернігівським земляцтвом.

Всім присутнім учасникам зібрання було подаровано збірник доповідей на читаннях історико-генеалогічного товариства "Таємниці сіверського краю", які були проведені спільно Новгород-Сіверським відділенням земляцтва та Новгород-Сіверськом.

З великим інтересом учасники вислухали доповідь заступника голови адміністрації Павла Плотнікова, у якій були висвітлені питання економіки міста Новгород-Сіверська. Особливе враження справив виступ письменника та дослідника Юрія Збітнева, який недавно відзначив своє 80-річчя. Його предки понад 500 років вірою і правдою служили на благо та славу Сіверського краю. Він розповів про те, що на території монастиря захоронені 20 князів, а рубіж Чернігівського князівства знаходився під Москвою. Місто Лапатня (нині Чехов) в найближчий час буде містом-побратимом Новгород-Сіверська.

Він закликав всю громаду взяти участь у спільних заходах по відновленню древніх традицій Сіверського краю. На завершення він подарував земляцтву свою книжку "Тайны родного слова".

Потім виступала О.Бурика, яка розповіла про створення істо-

ричного центру в Новгород-Сіверську та поділилася планами проведення заходів.

Із туристичними маршрутами Сіверщини ознайомив Євген Бурико. Про розвиток краю, інвестиційну політику розповів уродженець Новгород-Сіверська Олег Копейко. Цікаво, що є визначення перспективи побудови елеватора у місті; вирощування зернових, зокрема кукурудзи, яка більш пристосована до місцевого клімату. Є проекти підписання контрактів із Іспанією на поставку зернових, а в Росію – м'ясної продукції. На згадку про зустріч Збітневу та Копейку були вручені подарунки.

Було показано красивий фільм про сплав туристів по Десні та запропоновані нові туристичні маршрути.

Виступ Галини Кокти було присвячено проведенню читань історико-генеалогічного товариства та випуску збірника доповідей. Слова подяки були адресовані голові історико-генеалогічного товариства ім. Мануйловича Миколі Мануйловичу, Анатолію Федірку, помічникам із ТПП, членам земляцтва Сергію Козлову, спонсорам представ-

нику Президента у ВР Юрію Мірошніченку та інш.

Виступ землячки Світлани Уварової було присвячено відомому землякові, вона ознайомила присутніх із рідкісни-

ми фотографіями. В заключному слові Тетяна Літошко відзначила неповторне історичне середовище м.Новгород-Сіверська та побажала подальшої плідної роботи по вивченню культурного спадку Сіверщини.

Члени відділення та гості могли ознайомитися із фотовиставкою, присвяченою незабутнім пейзажам Новгород-Сіверського краю, зроблені Миколою Засульським під час велопробігу Київ – Новгород-Сіверський. Як стало відомо, про цю подію було знято телесюжет і показано мешканцям Новгород-Сіверщини.

Наш кор.

В університеті професора Олега Падалку називають людиною праці й обов'язку. І це не випадково. Адже свій природжений хист педагога, вченого, громадського діяча він однаковою мірою успішно виявляє і як викладач, і як перший проректор з організації навчально-виховної роботи й економіки, і як член спеціалізованих вчених рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій, і як член редакційних рад низки наукових, науково-методичних часописів та інших видань.

ВЗІРЕЦЬ істинного

Намагаюся збагнути, осмислити і з'ясувати для себе кілька найважливіших взірців для наслідування, які характерні для Олега Семеновича. Особливо важливі ці взірці в контексті сучасних проблем українського державотворення, коли ентузіазм і піднесення, що повсюдно панували на початках здобуття нашою державою суверенітету, почали змінюватися на зневіру, апатію, а то й розчарування у процесі наповнення цього суверенітету конкретним змістом.

Навіть побіжний перелік його наукових праць не може не викликати подиву й захоплення від усвідомлення того, що це зробила одна людина. За останні два десятиліття в університеті сформована наукова школа з основ економічної освіти та економічного виховання студентів, а його науковий доробок становить понад 150 завершених робіт.

Кожна наукова праця професора Падалки може слугувати прикладом не лише добросовісного, а й залюбленого ставлення до копіткої, часто-густо чорнової, одноманітної наукової роботи. Вражає скрупульозність, аргументованість авторських висновків та концепцій педагогічних технологій у сучасному виші. Наукові праці професора Падалки зручні для користування та вивчення й студентам, і науковцям, бо здебільшого мають солідний науковий апарат.

Постійно дбає Олег Семенович і про культуру своїх праць, їхню смислову й граматичну довершеність. З цією метою не раз прискіпливо перевіряє факти. Тільки за такого ставлення до справи, яку любить, у потрібності й важливості якої глибоко переконаний, Олег Падалка так багато встигає робити в будь-який період свого життя. Кожен із них (студентської юності, вчительської роботи, професорської діяльності в Національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова, а надто ж – проректорської – за безлічі щоденних погодинних турбот про студентів, викладачів, членів профкому) позначений спресо-

ваною в часі роботою. Що вже казати про неймовірні потуги щодо реконструкції корпусів університету, ремонту гуртожитків, будівництва нових приміщень, відкриття сучасних аудиторій, залів, книгозбірень. Працює щоденно, щогодинно, незважаючи на втому, бо сильно б'є незвичка бути без праці.

Життєва доля не завжди була прихильною до Олега Семеновича. Його супроводжували заздрість і безпідставні звинувачення. Та, незважаючи на такі випробування долі, він не розчарувався, не зневірився в обраному шляху. І що найголовніше – не обізлився на людей. Олег Семенович є втіленням наддивовижу безкорисливих людських якостей – любові й шани до ближнього, здатності співпереживати й готовності допомогти, завжди знаходить час, щоб уважно і з розумінням вислухати студента чи викладача та допомогти у вирішенні їхніх проблем.

Результати управлінської та науково-дослідницької роботи належно поціновані як в університеті, так і на державному рівні: 1986 року йому присвоєно звання "Заслужений працівник освіти України", він нагороджений грамотою Кабінету Міністрів України, орденом "За заслуги" III ступеня, медалями А.С. Макаренка, Петра Могили, В.Сухомлинського, орденами Святого Володимира та Архистратига Михаїла за заслуги у відродженні духовності в Україні.

А ще Олег Семенович щасливий дідусь – має двох онуків, Богданчика й Тетянку.

Тож хочеться мовити: хай добробут прибува Вам кожному, хай Вам білий хліб і сіль на столі, а радісні дороги – по землі! Хай з роси Вам, і з води, і з ясних зір, хай Вам статків і гараздів – повен двір!

Життєва доля не завжди була прихильною до Олега Семеновича. Його супроводжували заздрість і безпідставні звинувачення. Та, незважаючи на такі випробування долі, він не розчарувався, не зневірився в обраному шляху.

Світлана ШЕВЧУК,
землячка, професор,
завідувач кафедри
культури української мови

Степанець О.І. – відомий спеціаліст у галузі теорії наближення функцій дійсної та комплексної змінної, теорії рядів Фур'є та гармонічного аналізу, теорії екстремальних задач. У 80–90-х роках минулого століття він запропонував новий підхід до класифікації періодичних функцій, узагальнив поняття похідних.

У 1982 році Олександровичу присвоєно вчене звання професора.

Він вдало поєднував наукову працю з педагогічною діяльністю, виховавши цілу плеяду молодих талановитих вчених. Впродовж десятиліть Олександр Іванович читав основні і спеціальні курси з вищої математики для студентів Київського політехнічного інституту. Коли йому виповнилося 50 років, серед його учнів вже було 2 доктори та 20 кандидатів фізико-математичних наук.

З 1990 року він очолював відділ теорії функцій, а з 1996 року займав посаду заступника директора Інституту математики з наукової роботи.

У 1997 році Олександра Івановича обрано членом-кореспондентом НАН України.

На початку нинішнього століття ним було введено лінійні простори SP та запропоновано підхід до розв'язання основних екстремальних задач теорії наближень.

У списку публікацій вченого 7 монографій та понад 200 наукових статей. Результати його досліджень от-

римали широке визнання як в Україні, так й за кордоном, про що свідчить перевидання монографій Олександра Івановича англійською мовою.

Степанець створив школу, котра об'єднує математиків, які успішно працюють у різних наукових та освітніх центрах в Україні та за її межами. Наразі серед його учнів вже 9

Але 13 жовтня 2007 року О.І.Степанець раптово помер. Похований на міському кладовищі (Берковці).

За спогадами рідних і знайомих, Олександр Іванович непогано розбирався в людях, вмів цінити їх переваги, був здатний помічати недоліки. Був критичний до себе і до інших.

Багато працював сам і спонукав до праці своїх учнів і колег. Безмежно любив свою Чернігівщину і підтримував її талановитих вихідців. Мав бійцівський характер. Поняття "совість" для нього було зовсім не порожнім звуком.

Таких людей небагато на світі. На превеликий жаль, доля відвела йому короткий проміжок часу. Але гадається, що про своє життя Олександр Іванович з повним правом міг би сказати словами римських консулів "Feci quod potui, faciant meliora

Науковий

В травні цього року виповнилося 67 років від дня народження Олександра Івановича Степанця, видатного українського математика.

Він народився 24 травня 1942 року в с.Комарівка (зараз Борзнянського району) в родині вчителів.

У 1965 році після закінчення механіко-математичного факультету Київського державного університету ім. Т.Шевченка почав працювати у відділі теорії функцій Інституту математики Академії наук України.

У січні 1969 року Олександр Іванович захистив під науковим керівництвом В.К.Дзядики кандидатську дисертацію, а в травні 1974 року – дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора фізико-математичних наук.

Подвиг Степанця

Степанець створив школу, котра об'єднує математиків, які успішно працюють у різних наукових та освітніх центрах в Україні та за її межами. Наразі серед його учнів вже 9 докторів та 34 кандидати фізико-математичних наук.

докторів та 34 кандидати фізико-математичних наук.

Він був почесним професором Волинського державного університету та Слов'янського державного педагогічного університету.

У 2002 році йому присвоєно почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України". О.Степанець є лауреатом Республіканської премії ім. М.Островського, премій НАН України ім. М.Остроградського, ім. М.Крилова.

potentes" (Я зробив все, що зміг, нехай ті, хто можуть, зроблять краще).

Іван ШАПОВАЛ

У колишній гетьманській столиці Батурині відбувся захід під назвою "На гостинах у гетьмана". Приурочений він до 373-ї річниці з дня народження Івана Мазепи. Саме 20 березня 1639 року в селі Мазепинці поблизу Білої Церкви народився майбутній керманіч української держави.

Від Богдана до Івана не було гетьмана

Крізь віки пам'ять народна пронесла славу про діяння гетьмана, який прагнув підняти Україну до рівня європейських держав. Заповідник "Гетьманська столиця" кожного року вшановує світлу пам'ять Івана Мазепи, який був гетьманом у Батурині 21 рік.

Культурно-мистецький захід розпочався на Цитаделі Батуринської фортеці, де у церкві Воскресіння Господнього відбулася заупокійна літія по душі гетьмана України.

Після служби учасники заходу та гості поклали живі квіти до пам'ятника "Гетьмани. Молитва за Україну", де представлені п'ять гетьманів. Серед них у лицарських обладунках сам І. С. Мазепа.

Далі святкування продовжилось у приміщенні міського Будинку культури, де на честь великого гетьмана була відкрита виставка скульптури і графіки "Таємниця образу Івана Мазепи".

З нагоди річниці з дня народження гетьмана відбулася презентація буклету "Гетьман Іван Мазепа". В ньому систематизовано основні дані про його життєвий шлях та політичну діяльність. В буклеті також представлена частина фондової колекції заповідника "Гетьманська столиця", яка присвячена образу І. Мазепи.

Гетьман був всебічно розвинутою особистістю. Мав європейську освіту, був вправним дипломатом, воєначальником, а також володів вмінням віршувати. Наукові співробітники відділу Цитаделі та Музею археології НІКЗ "Гетьманська столиця" представили до уваги слухачів "Думу" гетьмана, а також ознайомили всіх присутніх з дипломатичними посольствами до Батурини в часи Мазепи. Завершилось святкування переглядом документального фільму про Івана Степановича Мазепу.

Кожен, хто відвідав захід, не залишився байдужим до історичного минулого рідного краю та, мабуть, замислився над майбутнім України. Так, як колись вболівав за її долю Іван Мазепа.

Минуло понад три століття з часу правління гетьмана, але в пам'яті народній його образ живе як символ патріотизму та боротьби за волю. Щоб пройти стежками, якими колись ходив Мазепа, завітуйте до Батурини та прослухайте розповіді науковців заповідника "Гетьманська столиця", які повідомлять вам про історію колишньої гетьманської резиденції.

Наталія СУШКО,
науковий співробітник
НІКЗ "Гетьманська столиця"

Надзвичайною популярністю серед жителів Чернігівщини та Сумщини користується Батурин. То й не дивно, бо, окрім мальовничих краєвидів, безцінних пам'яток історії, архітектури та культури, тут панує особлива аура.

Батурин вітає молодят

Понад п'ятдесят років Батурин був гетьманською столицею, саме тут вершили українську історію такі видатні державні мужі, як Д.Многогрішний, І.Самойлович, І.Мазепа, К.Розумовський. Дух колишньої козацької слави та гетьманської величі панує у музеях,

огортає скульптурні композиції і бродить батуринськими стежками, якими колись ходили творці нашої державності. А ще тут живе кохання. Його атмосферу можна відчутися всюди: на білих сходах палацу К.Г. Розумовського, на мосту цитаделі Батуринської фортеці і, звичайно, в Кочубейському парку, де зізнавалися один одному в коханні сивочолий гетьман Іван Мазепа і юна Мотрона Кочубей. Всі ці об'єкти є місцем паломництва молодят, які приїждять сюди, щоб відтворити на своїх весільних світлинах неповторну атмосферу свята – першого дня їх щасливого сімейного життя.

Невід'ємним атрибутом весілля є церемонія укладення шлюбу. Зараз багато молодих пар віддають перевагу виїзним церемоніям, які також проводять у Батурині. Особливої чарівності такому дійству надає відбудована Цитадель – серце гетьманського Батурини. Квітчаста весільна арка, урочиста червона доріжка, пелюстки троянд, промова обітниць – все це на романтичному тлі фортечних укріплень, гордовитих веж та барокових будівель робить найголовнішу мить у житті особливо неповторною та зворушливою. Багато закоханих молодих людей сказали один одному "так" на території Цитаделі і закарбували свою радість одруження у її стінах на весільних світлинах. Влітку, у вихідні, в даному музейному комплексі можна зустріти до тридцяти пар на день. Багато молодих людей бажають взяти шлюб і у Палаці К.Г. Розумовського. Серед урочистої атмосфери гетьманських зал, під пильним поглядом загадкових античних муз весільна церемонія стає особливо чарівною, а ще такою, яка приємно вразить і назавжди залишиться в пам'яті молодят та їх гостей.

Олена ХАРЧЕНКО,
науковий співробітник
відділу "Цитадель"
НІКЗ "Гетьманська столиця"

Срібний

Двадцять п'ять років тому група справжніх уболівальників за духовний розвій України (а серед них наші видатні незабутні мислителі Олесь Гончар, Петро Тронько, композитори Олександр Білаш та Іван Карабіч та інші) зібралися на заклик Бориса Олійника і створили нинішній Фонд культури – організацію громадську з академічним державницьким осердям. Тоді ідея незалежної держави лише витала в повітрі, але саме вона збирала під свої святі знамена кращі інтелектуальні сили – майстрів слова й пензля, науки й сцени. Був то уже вкритий порохом історії 1989 рік...

Ювілей

Двадцять п'ять років Україна шукає себе не лише в економіці, а й в світовій культурі, бо саме вона в першу чергу є гідним послом національної неповторності. І саме Фонд культури, який ось уже чверть століття очолює видатний поет сучасності, громадський діяч Борис Олійник, залишається чи не єдиним форпостом високої духовності. Змінилося кілька президентів із власними свитами однодумців та ніби то доленосними програмами суспільного розвитку. Багато було й державних міністрів культури, які здебільшого забезпечували політичні програми своїх господарів, організовуючи оргії так званої масової культури під час різних виборів. А в цей же час тихо й незалежно від держави гинули українське кіно, класичний театр, художнє мистецтво й література.

І тільки Український Фонд культури, часом перебуваючи в критичних ситуаціях, коли його приміщення або в зимні дні залишалося без опалення, або опинялося під загрозою відбору руками сильних світу сього, практично без державної фінансової підтримки, продовжував – і продовжує нині – неспішно гуртувати кращих митців, відкривати нові імена, вшановувати незаслужено забутих світочів української культури. І це в той час, коли наростає активна дебілізація народу, коли здійснюється давня

програма всіх так званих революцій, які на знаменах своїх завжди писали, що народові потрібні "горілка, м'ясо й видовища".

Цілоком природним був дух справжнього братерства й захоплення того чистого четверга, який панував у приміщенні Національної Київської філармонії. Урочистість відкрила славна народна артистка України письменниця Лариса Хоралець.

– Як виклик часу, всупереч волі різних недоброзичливців, у далекому 1989 році створюється за ініціативою Бориса Олійника наш славний Фонд культури. Тож надамо йому слово.

– Дозвольте передусім привітати всіх вас із чистим четвергом, – розпочав свій виступ Герой України, академік НАНУ Борис Олійник. – І розповісти коротко про історію нашого Фонду культури.

Хвалитися справді було чим. Промовець добрим словом згадав перших фундаторів громадської організації (серед них і присутні в філармонійному залі поет Віктор Женченко, мистецтвознавець

Дмитро Янко) й зупинився на найбільш характерних досягненнях.

Фонд культури здобував і опікується престижними преміями імені Григорія Сковороди, імені Івана Нечуя-Левицького та імені Володимира Винниченка. Їх лауреатами стали десятки майстрів слова й пензля, поважні подвижники культури, які підтримують її матеріально.

Рішуче обстав Фонд на захист святої для кожного українця Чернечої гори, коли деякі діячі вирішили спотворити Канів будівництвом масштабного промислового комплексу.

Зрештою, й перший пам'ятник жертвам Голодомору виріс на Полтавщині зав-

дяки ініціативі поважної бойової громадської організації. До речі, й майбутній меморіал матері-вдові, котрий має поставити в Києві, теж записаний на карб ювіляра.

Зрештою, коли недавнє керівництво письменницької спілки через надмірну зайнятість облаштуванням власних справ часом забувало вшанувати найвидатніших ювілярів, у Фонді культури це робилося з належною послідовністю й непоступливістю.

А якою ціною треба було організувати тисяч виставок провідних українських художників! Це все історія порятунку справжнього професійного мистецтва всупереч модерновій гігантоманії на кшталт "Арсеналу".

Неоціненною є й робота Фонду культури в виявленні та плеканні юних талантів – ось уже багато років діє програма "Нові імена України", яка вивела в люди не один десяток поетів, співаків.

Пряма причетність Фонду наявна й при створенні кобзарського об'єднання,

яке має нині славну Стрітівську школу на Київщині.

Зупинився Борис Олійник і на роботі обласних організацій Фонду культури, згадавши добрим словом і керівника чернігівців Дмитра Іванова.

Щирим словом вітали ювілярів відомі гості. Заступник міністра культури і туризму Тимофій Кохан зачитав привітання Президента України Віктора Януковича, додавши й міністерську здравлицю у вигляді відзнак Б. Олійнику та Д. Янкові. Заступник голови Київської міськдержадміністрації Леонід Новохатько запевнив присутніх, що столична влада буде завжди підтримувати фондівське братство в його духовній діяльності. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Ніна Карпачова високо оцінила роботу Фонду і особливо його голови, який завжди стояв і стоїть в обороні людських прав.

Голова Національної спілки письменників Віктор Баранов підкреслив, що Фонд завжди стояв у обороні української культури, яка нині опинилася в загоні, що й міжнародні Шевченківське свято нині діє завдяки тому, що свого часу його започаткував Борис Олійник. Приєдналися до вшанування й відомий громадський діяч, поет Олександр Мороз, і Микола Луків, і Володимир Корнійчук та багато інших. Зворушливим був вихід на сцену групи земляків-новосанжарців, які вручили хліб-сіль на рушникові очільникам Фонду Б. Олійнику та Д. Янку.

Після урочистої частини відбувся великий концерт, у якому звучали рядки з поеми "Трубить Трубіж" Б. Олійника у виконанні неперевершеного майстра сцени Анатолія Паламаренка, пісні, оперні арії, інструментальна музика. До речі, серед учасників було й чимало тих виконавців, чия дорога на сцену починалася з фондівської програми "Нові імена України".

В урочистостях взяла участь і наші земляки – голова Чернігівського столичного земляцтва Віктор Ткаченко, Іван Забіяка, Валерій Демченко, Петро Назимко, Петро Печорний, Станіслав Шевченко та інші.

Перший, срібний ювілей позаду. Попереду – славна робота задля порятунку й розвою української духовності.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Леоніда РУСИЧА

Нехай історія в останні десятиліття зробила карколомний поворот, минуле не варто забувати, бо на той час для таких воїнів незримого фронту, як наш земляк, батьківщиною була тодішня країна, а знамените Головне розвідувальне управління складали справжні патріоти, а не сексоти, яких тирлували в горезвісному 5-му управлінні. Гадаємо, що щира розповідь Олександра Федотовича буде в чомусь повчальною для наших молодих читачів, а для ровесників – нагадуванням про власну молодість...

Образ високочолого неба я можу віднести до своєї малі Батьківщини – села Мутичева, в якому народився, виріс, став на ноги, вилетів з рідного батьківського гнізда.

Мутичів – мальовниче село з вербами над ставками Вороб'їщина, Гіневщина, Байківщина, колись з чаруючим колгоспним садом, поряд з двома великими болотами Узбицьке та Таланське, де водилась сила-силенна різних диких качок.

В 50-х роках наш колгосп був не дуже багатий, якщо не сказати бідний. На три села (Мутичів, Даничі, Присторонь) в колгоспі була спочатку лише одна старенька вантажівка (всім відома полуторка), а друга (ЗІС-5, досі пам'ятаю її ще військові номери – Т8-25-61) через якісь несправності довгий час стояла без руху. Надзвичайною подією було,

коли колгосп отримав перший самохідний комбайн СК-4.

Незабутнє враження справляв квітучий польський шовк – льон. Коли Україна входила до складу СРСР, то продукція з льону складала 15% світового виробництва! Досі пам'ятаю запах конопель, що росли дома на городі (тоді не чули про наркоманів, а коноплі використовували для ткання грубого полотна та вили з них дуже міцні вірьовки). А ще на колгоспному полі прямо біля нашого городу вирощували коксагиз, замітник каучуку.

В колгоспі активно працювала ланка по вирощуванню городини, особливо славились огірки "Ніжинські", капуста білокачанна. З помідорами було гірше через кліматичні умови.

І ось в ці важкі повоєнні часи відродження після страшенної війни в селі проводились змагання з волейболу, гуродків, кидання гранати, стрільби з малокаліберної гвинтівки. В маленькому сільському клубі була бібліотека, працювала художня самодіяльність, де мутичівська молодь співала пісні, танцювала, ставила на сцені вистави. Будувалися нові хати, корівники, засівалися поля.

На початку 60-х років в село прийшло електричне

світло, ще раніше село було радіофіковане, була прокладена асфальтована дорога, якою двічі на день почали курсувати автобуси в районний центр. І дуже боляче, що про все це доводиться говорити в минулому часі, бо зараз немає ані тракторів, комбайнів та машин, ані артезіанської свердловини, ані саду, ані автобусів, ані радіо. Як немає не тільки колгоспу, а й всього того хорошого, що було зроблено в ті повоєнні та наступні часи людьми і для людей. Та й саме село Мутичів катастрофічно вимирає.

В Мутичівську початкову школу я пішов в 6 років. На той час в ній було чотири класи (нині школи в селі немає, як немає і першокласників). З відзнакою закінчив Даницьку восьмирічну школу, яка теж закрита в 2009 році як не перспективна. В 1964 році з золотою медаллю закінчив 11 класів Ріпкинської середньої школи.

Навчаючись у восьмирічній школі, прочитав книгу Ю. Дольд-Михайлика "І один у полі воїн", яку подарував мені

старший брат, не підозрюючи, що вона зіграє визначальну роль у виборі мого майбутнього – я вирішив будь-що стати розвідником. Оскільки головний герой книги закінчив Київський інститут іноземних мов, то після закінчення школи я точно знав, куди піти навчатися – до Київського державного педагогічного інституту іноземних мов.

Після закінчення інституту деякий час працював вчителем німецької та англійської мов, пройшов строкову військову службу в лавах Радянської армії. В подальшому по-

Під високочолом небом

Від редакції. Наше земляцтво багате на неординарних людей, які зуміли себе розкрити чи не в усіх сферах людського життя. Серед таких і Олександр Федотович Брагинець, людина особливої скромності і доброти, яка ніби ховає за собою велику таємницю життя. Звичайний сільський хлопча, він, дякуючи цілеспрямованому характеру та глибоким знанням іноземних мов, був свого часу серед тих людей, яким довелося виконувати специфічну роль розвідника, а це значить перебувати на лінії таємного вогню.

в'язав свою долю з роботою в органах державної безпеки Радянського Союзу. Отримавши вищу розвідувальну підготовку в Червонопрапорному інституті КДБ СРСР ім. Ю.В.Андропова, тривалий час працював у Німеччині, Канаді. Оскільки я був "легальним" розвідником (тобто виїжджав за кордон легально і працював під своїм прізвищем, використовуючи свій "дах" – радянську організацію, по лінії якої оформлявся виїзд за кордон), то вирішував ті розвідувальні завдання, які було краще вирішувати по "да-ху", в тому числі і децю по лінії нелегальної розвідки. Адже не секрет, що в арсеналі радянської розвідки були і розвідники-нелегали.

У чому полягала розвідувальна робота? Перш за все, своєчасно зібрати достовірну інформацію і передати її в Центр для використання за призначенням. Але за цим коротким словом "інформація" стоїть важка, копітка робота, яка безпосередньо не веде до отримання доступу до такої інформації, проте являється невід'ємною складовою частиною розвідувальної діяльності – це пошук, вивчення та вербування агентури. Як оперативний співробітник

розвідки я також займався цією роботою. В кіно вона практично не показується. Одним із невід'ємних аспектів розвіддільності являється зв'язок з агентурою, зокрема, отримання інформації від агентів через тайники, чим також доводилось займатися.

В цьому плані хочу розповісти про один епізод. В резидентурі було отримано сигнал від нашого агента про закладку ним інформації в зарані підібраний тайник. На цю тайникову операцію виїхали вдвох. Тайник було підібрано в лісопарковій зоні. На дворі стемніло. Мій колега як володар дипломатичного паспорту пішов за контейнером, а я залишився в оперативній машині. Через декілька хвилин з напрямку, де було закладено контейнер, почувся гавкіт вівчарки. Перша думка: контррозвідка. Здраїв всі двері авто, в напруженні вдивляюсь в темін і чекаю, що буде далі: машина ж без дипломатичних номерів і сидить в ній теж не дипломат. З полегшенням зітхнув, коли хвилин через 10 прийшов мій колега.

Чи був страх бути заарештованим? Якщо б був, то не потрібно було б виїздити за кордон. Чи могли б заарештувати? Так, адже я займався діяльністю, яка в дипломатичних нотах називається не сумісною з офіційним статусом, а в усі відрядження я виїздив по загальногромадянському закордонному паспорту, який не надавав дипломатичного імунітету. Думка про можливий арешт була вкрита "великими снігами", бо я знав, що за мною стоїть велика держава і на випадок провалу мене рано чи пізно обміняють.

Під час свого останнього відрядження я працював у Західному Берліні, який був на той час самостійною одиницею, оточений по периметру відомою берлінською стіною. Я назвав би його осиним гніздом, бо там працювали розвідки всіх великих світових держав, контррозвідки США, Великобританії, Франції та ФРН. То ж так і дивись, щоб якась із ос не вжалася. Таке трапилось з одним із моїх колег, коли його під час отримання матеріалів було заарештовано контррозвідкою однієї із бувших окупаційних держав.

Роботу в розвідці як період активного життя вважаю найбільш плідним і цікавим. Горджусь тим, що разом зі своїми зарубіжними помічниками зробив певний внесок в збереження миру на нашій планеті.

І ось останнє повернення в Україну. В сорок п'ять років на пенсію! Три закордонні відрядження, дві робочі іноземні мови, контррозвідальна і розвідувальна підготовка. Але що поробиш, з усіх трибун говорили про необхідність проведення деКаДеБізації, таке віяння часу в новій Україні.

У молодого пенсіонера постало питання: що далі? На той час я проживав у Полтаві. Обидва сини, закінчивши факультет авіаційних і космічних систем КПІ, володіючи двома іноземними мовами, захистивши дипломні роботи в одному з технічних вузів ФРН, де вони завершували навчання, залишились у Києві. У нашій "великій космічній державі" (як сказав один із наших президентів) вони не знайшли роботи за спеціальністю.

Ми вирішили зібратися всі до купи. Переїхали з дружиною до Києва. Роботу без зв'язків знайти було важко.

Згодом став викладати німецьку мову на факультеті перекладачів національного лінгвістичного університету. З 2006 року займаю посаду старшого викладача німецької мови на факультеті міжнародної економіки і менеджменту

Київського національного економічного університету ім.В.Гетьмана. В цьому університеті у співавторстві видав лексико-граматичний посібник, в авторському колективі посібник з німецької мови як другої іноземної для студентів економічних спеціальностей. Друкувався в наукових виданнях з питань розвитку університетської освіти в Німеччині після другої світової війни, методики викладання

німецької мови та ділової німецької мови.

А ще живу рідною Сіверщиною, Ріпкинщиною, яка нині потребує нашої підтримки. Тож радий повідомити, що за останній час встиг зробити дещо конкретне: це сприяння випускникам районної гімназії до вступу в університет, допомога у створенні фотоальбома про Ріпкинське відділення, благодійні внески на відбудову храму в райцентрі, передача в райбібліотеку наукової та художньої літератури та інш.

Словом, рідне високе небо радує мене і нині.

Олександр БРАГИНЕЦЬ

ЧЕРНІГІВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО

Перший очільник князівства – знаний воїн і будівничий християнських храмів Мстислав Володимирович отримав владу над значною територією Лівобережжя Дніпра, заселеного сіверянами, дреговичами, радимичами, в'ятичами, додавши до неї свою вотчину – Тмутаракань та землі підкорених ним кочовиків. Чернігівське князівство, що на південному сході простиралося до Азовського моря, на північному сході упиалося у верхів'я Оки, а на заході сягало міжріччя Німана й Прип'яті, було цілком співставним за площею з найбільшими королівствами Європи.

Посівши чернігівський престол, Мстислав заходився прикрашати і розбудовувати столицю свого князівства. На території дитинця закладається величний Спасо-Преображенський собор, де у 1036 р. і був похований перший літописний князь Чернігова. Лише через майже два десятиліття місто знов отримало свого князя. Ним став середній син Ярослава Мудрого – Святослав Ярославич, якому судилося бути засновником місцевої династії, що надалі незмінно господарювала на Чернігово-Сіверських землях упродовж кількох століть.

Майже двадцятирічне правління Святослава Ярославича було періодом розквіту та піднесення. Він продовжив будівничу діяльність: саме в цей час були засновані відомі монастирі – Єлецький Успенський та Богородичний печерний, а військо князя у 1068 р. завдало першої нищівної поразки половцям під Седневом. Як надзвичайно освічена людина Святослав мав величезну бібліотеку, долучився до створення "Ізборників" (1073 р., 1076 р.), що є одними з найдавніших пам'яток давньоруської літератури.

Після смерті Святослава Ярославича розпочалася справжня війна між його синами, з одного боку, та братом і небожем, з іншого, яка тривала понад 20 років. У 1097 р. була

здійснена спроба примирення, коли у Любечі зібралися представники всіх гілок нащадків Ярослава Мудрого на "оустроєньє мира" – перший з'їзд князів Київської Русі. Головним його завданням було вироблення нового правопорядку в державі з метою організації колективної відсічі кочовикам. Чернігово-Сіверська земля була закріплена за синами Святослава Давидом (Чернігів), Олегом (Новгород-Сіверський, Тмутаракань) та Ярославом (Рязань, Муром). У період розквіту, в XII–XIII ст., її територія обіймала величезні простори на терені сучасних України, Білорусі та Росії. Писемні джерела називають тут на середину XIII ст. понад 60 міст – майже кожне п'яте з відомих

"...І вчинив [Ярослав] мир із братом своїм Мстиславом коло Городця [Пісочного]. І розділили вони по Дніпру Руську землю: Ярослав узяв сю сторону, а Мстислав – ту. І стали вони оба жити мирно і в братолюбстві, і перестали усобиця й заколот, і була тиша велика в землі Руській."

Так під 1026 роком сповіщає Літопис Руський про утворення Чернігівського князівства.

на Русі, а загальна кількість городищ, невеличких фортець та замків сягає кількох сотень. Чималою була кількість сільського населення: на території Чернігівщини нараховується понад 500 селищ X–XIII ст.

Чернігово-Сіверщина, вкрита густою мережею річок – основних комунікацій того часу, була в епіцентрі східноєвропейської торгівлі, поєднуючи шляхи "Грецький" по Дніпру та "Східний" по Волзі. Завдяки головним водним артеріям – Десні й Дніпру, Чернігівська земля мала виходи до Азовського, Чорного, Каспійського та Балтійського морів, що надавало їй значні переваги в міжнародній торгівлі. Порівняно висока чисельність та щільність населення, швидке зростання Чернігова, який став, за словами М.С. Грушевського, "гегемоном всього Українського Лівобережжя", сприяли піднесенню економічної могутності Сіверщини. Все це стимулювало стрімкий розвиток культурного і духовного потенціалу. Навколо численних монастирів гуртуються книжники, створюються справжні літературні шедеври середньовіччя, як-от: "Житіє і ходіння Даниїла", "Слово о полку Ігоревім" тощо.

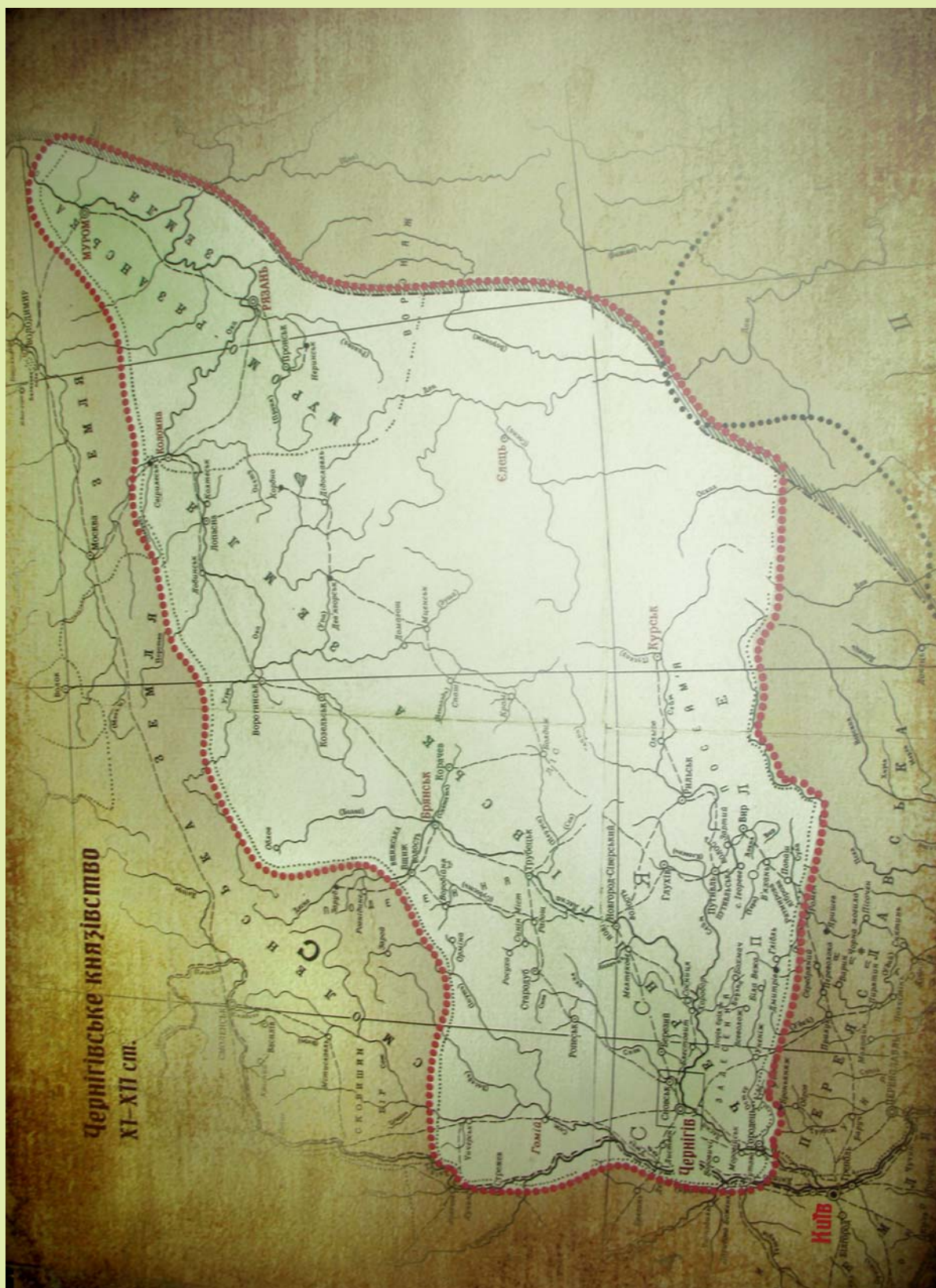
На початку XIII ст. чернігівські князі з династії Ольговичів зібрали під своєю владою, окрім Чернігово-Сіверської, Київську, Переяславську та Галицько-Волинську землі – практично всі князівства в межах сучасної України. Чернігівські князі мали родинні стосунки із половцями, греками, польськими, угорськими та німецькими королівськими дворами. Вони неодноразово посідали київський великокнязівський стіл і відігравали провідну роль в політичному житті держави. Кілька представників династії – Ігор Ольгович, Микола Святоша (Святослав Давидович), Михайло Всеволодович, Єфросинія Суздальська (Феодулія Михайлівна) та Олег Романович – були канонізовані православною церквою.

Та активна участь у безперервних усобицях настільки підірвала військово-економічний потенціал князівства, що воно виявилось практично беззахисним перед монголо-татарськими ордами, які наприкінці 1230-х років вогнем і мечем пройшлися Чернігово-Сіверщиною. Головні міста були спалені, а економіка занепадала. Центр князівства та єпархії переносяться до Брянська, який майже не постраждав від цієї навали.

У 1355–1356 роках литовський князь Ольгерд Гедимінович приєднав землі Чернігівського князівства до Литви, а на удільних столах посадив своїх синів. Чернігівське князівство перестало існувати.

Сергій ЛАЄВСЬКИЙ, директор Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського

Майже двадцятирічне правління Святослава Ярославича було періодом розквіту та піднесення. Він продовжив будівничу діяльність: саме в цей час були засновані відомі монастирі – Єлецький Успенський та Богородичний печерний, а військо князя у 1068 р. завдало першої нищівної поразки половцям під Седневом. Як надзвичайно освічена людина Святослав мав величезну бібліотеку, долучився до створення "Ізборників" (1073 р., 1076 р.), що є одними з найдавніших пам'яток давньоруської літератури.

Рейхстаг і наша П Е Р Е М О Г А

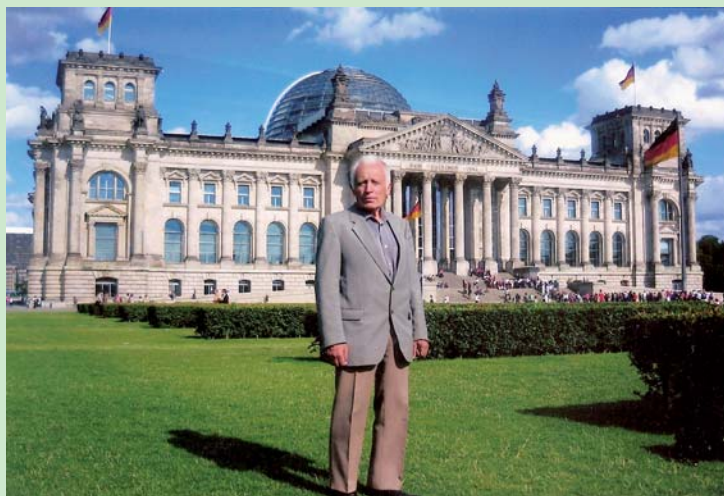
Кожного разу, приїжджаючи до Берліна, я обов'язково відвідую Рейхстаг. З великим задоволенням піднімаюся на оглядовий майданчик. Звідси, з висоти пташиного польоту, відкривається унікальний вигляд на весь Берлін. Оглядаючи сучасне місто, все одно подумки повертаюся у його недалеке минуле, і тоді так чи інакше оживають ратні сторінки.

Сам Рейхстаг – це теж архітектурна історія Берліна, якому діставалося не раз від людей. Так, перше серйозне випробування було 28 лютого 1933 року, коли пожежа зруйнувала все можливе, а причину її досі не встановлено. Вдруге нищівного руйнування було завдано йому у квітні 1945 року. Практично бої за нього розпочалися 29 квітня, а захоплено штурмовими загонами Червоної армії 2 травня.

Активну участь у битві за цю цитадель тодішнього фашизму брала 171 Ідрицька Червонопрапорна орденна Кутузова II ступеня стрілецька дивізія під командуванням полковника Олексія Гнатовича Негоди, уродженця Ічні. З плацдарму на річці Одер ця військова частина перейшла в наступ на Берлін. Командир дивізії О.Негода отримав наказ від командування: в ніч на 21 квітня увірватися в Берлін. Наш земляк сформував штурмовий загін під орудою заступника командира полку підполковника Пашаєва. Загін на машинах з гарматами на причепах увірвався на північно-східну околицю Берліна. Інші підрозділи дивізії також увійшли в місто. Фашисти чинили шалений опір. Розгорталися жорстокі вуличні бої. На шляху штурмового загону була тюрма. Знищивши охорону, випустили на волю сотні в'язнів. До речі, саме тут був замучений фашистами герой чеського народу, відомий письменник і журналіст Юліус Фучік. Бійці дивізії уперто пробились до Рейхстага і в ніч на 29 квітня підійшли до річки Шпрее, на протилежному боці якої знаходився Рейхстаг. Річка не широка, всього якихось 55 метрів, я сам визначив відстань, коли проходив по мосту від центрального вокзалу Берліна "Лерттер банхоф" до Рейхстага. Далі воїни успішно форсували Шпрее. У підвальному приміщенні швейцарського посольства відбулися комсомольські збори, на яких вирішувалося дуже важливе питання – штурм гітлерівської цитаделі. Подібні збори відбулися у всіх підрозділах дивізії. Скрізь були вибрані кращі з кращих бійці для завершення історичного акту встановлення прапора Перемоги над Рейхстагом. У батальйоні, який розташувався найближче до Рейхстага, таке завдання поклялися виконати сержант Михайло Єрьомін і наш земляк рядовий Григорій Савенко. З батьківською теплою поговорив з бійцями командир дивізії, відправляючи їх на відповідальне завдання.

Біля входу в Рейхстаг ще висів фашистський прапор зі свастикою, а в будинку знаходились відбірні есесівські війська і десантники, яких висадили напередодні на парашутах.

Після потужного артобстрілу радянські наземні війська, в тому числі і дивізія Негоди, пішли на штурм. Фашистський прапор біля входу було зірвано, і Єрьомін та Савенко встановили наш червоний прапор. На жаль, обидва вони були поранені.

В кінці дня 30 квітня росіянин Михайло Єгоров і грузин Мелітон Кантарія встановили прапор Перемоги на даху Рейхстага. Загалом же над ним було встановлено декілька прапорів. Хто зробив це першим, розбиралися цілий рік і, до речі, питання першості не закрито донині.

Що стосується нашого славетного ічнянця, то в боях за Берлін дивізія полковника Негоди знищила 15 танків, 16 бронетранспортерів, 110 гармат, більше 200 кулеметів, понад 3000 гітлерівців і стільки ж взяла в полон. Ціком логічно, що за уміло проведenu операцію Олексію Гнатовичу Указом Президії Верховної Ради СРСР від 29 травня 1945 року було присвоєно звання Героя.

Повністю Рейхстаг був захоплений Червоною армією 2 травня 1945 року. В наступні дні наші воїни увічнювали себе в цьому будинку, залишаючи на його стінах і колонах чи то своє ім'я і прізвище, чи якийсь характерний напис. До речі, під час недавньої перебудови Рейхстага всі ці графіті переможців були перенесені в підвальный по-

верх, де і зберігаються для нащадків. Мені пощастило побувати там і побачити все на власні очі. Багато учасників тих подій уже відійшло у вічність, але пам'ять про них буде жити, бо вони відстояли мир на землі. Довго вдивлявся я в ті історичні написи. Вони були різні, зроблені фарбою, багнетом гвинтівки, ножем. Серед багатьох прізвищ я знайшов і характерне Матяш. Хто він, той хоробрий воїн Матяш, який дійшов до Рейхстагу і в такий спосіб увічнив себе? Можливо, він наш земляк?

Микола БУКАТИЙ

Активну участь у битві за цю цитадель тодішнього фашизму брала 171 Ідрицька Червонопрапорна орденна Кутузова II ступеня стрілецька дивізія під командуванням полковника Олексія Гнатовича Негоди, уродженця Ічні.

Ікона "Благовіщення" (дошка з двох половинок розміром 119х60 см) написана невідомим талановитим українським художником із Чернігівщини і не поступається за своїм живописом кращим взірцям італійського мистецтва епохи Відродження.

Ікона-мучениця жде своєї долі

Це була храмова ікона, оскільки в давні часи на її честь була збудована церква Благовіщення в селі Ярославці Глухівського району в маєтку Василя Кочубея. За свідченням відомого історика Дмитра Яворницького, це того Кочубея, у якого гетьман України Іван Мазепа мав світлицю. Можливо, гетьман молився їй...

В довоєнні часи Глухівський район потрапив у новостворену 10 січня 1939 року Сумську область. А ще раніше, в 1934 році, церкву Благовіщення комуністична влада зруйнувала. Ікона була перенесена в цвинтарну церкву і виставлена на алтарі. Слава Богу – збереглася!

Та на неї знову спіткала нещаслива доля. За німецької окупації в церкву увірвалися партизани-ковпаківці і на очах у прихожан розстріляли її. П'ять кульових пробоїн мій дід – художник Макар Андрійович Грищенко (батько моєї мами) зашпаклював і реставрував живопис. Приніс її до церкви.

Але на цьому лиху ікони не припинилося. В 60-х роках минулого століття цвинтарну церкву за наказом сільради піддали грабіжництву. Весь церковний інвентар з іконами (до речі, дуже багато ікон для церкви написав мій дід) було винесено.

Але на цьому лиху ікони не припинилося. В 60-х роках минулого століття цвинтарну церкву за наказом сільради піддали грабіжництву. Весь церковний інвентар з іконами (до речі, дуже багато ікон для церкви написав мій дід) було винесено.

Якось навідавшись з Києва до своєї мами, Анни Макарівни, я провідавав біля церкви могили діда й баби (козачки Тетяни Титівни), а

потім через відкриті бокові двері церкви заглянув всередину. Дійсно, будівля церкви була пустою. І тільки на підлозі лежала одна ікона. На ній фарба здулася, місцями полупилася. В стелі над нею проглядався великий отвір. Дощі через нього таки зробили недобру справу. Я її не залишив, а приніс до маминої хати. Покрив лаком і доставив у Київ. 18 років пролежала вона в музеї міста Києва. До реставрації так і не дійшло. Тепер зберігаю вдома і маю надію, що, можливо, в селі Ярославці, нині Кролевецького району, відбудують церкву і її храмова ікона Благовіщення мною буде передана, щоб зайняти своє постійне достойне місце. От тільки хто відбудує церкву?

Віталій КОВАЛЕНКО,
журналіст.

Свято романтиків

Серед десятків різноманітних професійних свят своє місце займає і День геолога. Я щасливий з того, що у далекі 60-ті роки минулого століття був причетний до надання йому державного статусу. А було це так.

Після закінчення першого курсу і проходження учбової геологічної практики ми вдвох з Геннадієм Сотниковим прийшли до начальника загону Об'єднаної експедиції Віталія Ядрьонкіна проситися на роботу під час канікулів. Наше прохання було задоволено. І от під час відпочинку біля вечірнього багаття у нашому колі народилася пропозиція – звернутися до найвищої інстанції з клопотанням про встановлення Всесоюзного Дня геолога.

Загальний збір романтиків доручив мені скласти клопотання. Довелося довго помучитися у прийнятті остаточного рішення, і тільки після вечора, присвяченого завершенню польового сезону 1962 року, я зрозумів, що ідея варта уваги. Адже на той час геологи вже відзначали своє свято, але в різні дні. Залишилося тільки узаконити його.

Я підготував подання і з певними труднощами відправив його із Томська до Москви. Почалися тривожні дні чекання відповіді, які розтяглися на тривалий час.

Лише 1 квітня 1963 року мене запросили до директора інституту. В його присутності відкрив великий сірий конверт, у якому знаходилася відповідь із Президії Верховної Ради СРСР про те, що наша ініціатива знайшла підтримку. Але минуло ще довгих три роки, коли нарешті 31 березня 1966 року вийшов Указ про визначення першої неділі квітня Всесоюзним Днем геолога.

Таким чином, і мені довелося в ті далекі часи прислужитися гідному вшануванню невтомних пошуковців земних багатств.

Михайло ХУДОБЕЦЬ,
м.Томськ

Поетичне озаріння

Станіслав Шевченко заслуговує на те, щоб про нього писали авторитетні розвідки, тим більше, що знаний поет успішно долає 65-річний ювілей. Та він, як і кожен майстер, здатен сам висповідатись перед читачами своїм словом. Отже, вітаючи шановного земляка із проміжним ювілеєм, подаємо низку його нових віршів.

КОЛЕСО ІСТОРІЇ

Подем неміряним котиться колесо,
Подем із попелом, подем із колосом.
Котиться, ген, хуторами,

столицями,
В колесі стріли і промені шпичками.
Обід на колесі все хилиться,
Небо зірками на нас осипається.

Чуються вибухи, плаче хтось
голосно...
Де ж ти, Історіє, та, що без колеса?

ДО ПАМ'ЯТІ ПРЕДКІВ

Олі

Віншую молитвою долю,
Будь благословен, рідний пил!
Дорога піщана ця, доню,
До предків, до їхніх могил.
Природа у шалі творіння
І повна любові вона.
Тут нашого роду коріння,
Історія славна й сумна.
До предків поїдемо, Олю,
Де ліс Галаганський шумить,
Де рясом завітчував волю,
Де збігло дитинство, як мить.
Потрібно це нам, більш нікому,
Горбки ці для інших чужі.
Не треба зважати на втому,
Гіннянські круті віражі.
Не думай, що я архаїчний,
Відкрилась мені глибина:
До того схиляється вічність,
Кому пам'ять роду дана.
Поїдемо, доню, у гості
До давніх могил на горбі,
Для того долаючи простір,
Щоб вічність відчувати в собі.
Чекає земля свого леза,
Що скоро запліднить її.
(Хоч зовсім недавно розмерзлась –
Вже мошок літають рої).
Від лісу розгойдани тіні
До обрійних стеляться плес,
Де звуки пташиного гімну:
"Христос вже сім днів, як воскрес..."

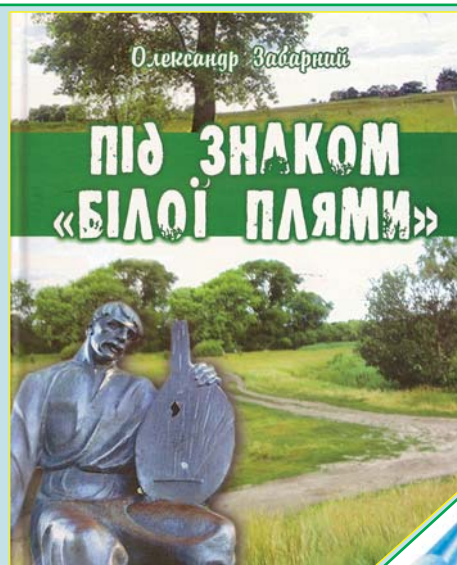
Село, село, настоянне, як вулик,
На вишеньок травневому меду!
Тепер у тиші опустілих вулиць
Я з елеґійним роздумом іду.
І почуття нахлинуть, наче повінь, –
Яка прекрасна рідна далина!
Де вів колись буланого за повід,
Моєї долі перша борозна.
Не жаль, що вже потроху заростають
Мої стежки дитинства моріжком,
А жаль, у мами на порозі – старість,
Яка ходила досі бережком.

Цей світ прекрасний і безмежний
Нам ні продати, ні купити,
Лиш можна кров'ю померезити
І потом рясно покропити.
Його ще можна поторкати,
Та дотики стирає час.
Цей світ, безмежний і прекрасний,
Спокійно проживе без нас.

Пізнавальна книга

Не так давно у Ніжині побачила світ книга відомого літератора та вченого, декана філологічного факультету Державного університету ім. М.В.Гоголя Олександра Забарного "Під знаком "білої плями". Видання справді оригінальне як за задумом, так і за художнім виконанням. Автор не лише розповів про свого колегу-літератора Анатолія Шкуліпу, а й створив повчальну річ для молодих читачів, яким ще доведеться прокладати свій шлях у житті. Текст дослідження склали розлогі вечірні інтерв'ю, у яких подаються не лише біографічні факти героя, а й аналіз його творів. Оскільки ж творчість Анатолія Шкуліпи в чомусь фокусує основні події останніх десятиліть, надто ж ті, що відбувалися в древньому Ніжині, книга стала багато в чому повчальною як аналітичне дослідження сучасності.

Наш кор.

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02606, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Електронна пошта:
otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко, Л.Н. Горlach (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкар'юв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.
За достовірність фактів, точність імен та прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Леонід Коваленко**. Комп'ютерний набір **Леонід Коваленко**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1000.